

Ansøgning om tilladelse til restaurering af Øvre Suså (indtil st. 1939 v. Ny Næstvedvej).

Den frivillige forening PIV, Pionerer i Vandløbspleje, søger om tilladelse til at udføre vandløbsrestaurering i den øvre del af Suså, fra sammenløbet af Huleå og Tilløb til Suså i skoven ved Tingerup Tykke og til vejunderføringen under Ny Næstvedvej, i alt en strækning på ca. 4 km. De øverste to kilometer er privat vandløb indtil Gøgsmosen, herfra er vandløbet omfattet af Regulativ for Øvre Suså, Gl. Rønnede Kommune.

Baggrund

Suså er målsat i statens vandområdeplaner til god økologisk tilstand og omfattet af VP3 med indsatsplaner om sandfang og mindre strækningbaserede restaureringer for delstrækning A og C. Disse to strækninger er også vurderet til *dårlig økologisk tilstand*.

Den projekterede strækning af Suså har potentiale til at få gode fysiske forhold og blive et godt yngle- og opvækstvandløb for ørred, og kan derfor medvirke til at Suså kan opnå målopfyldelse.

Projektets formål

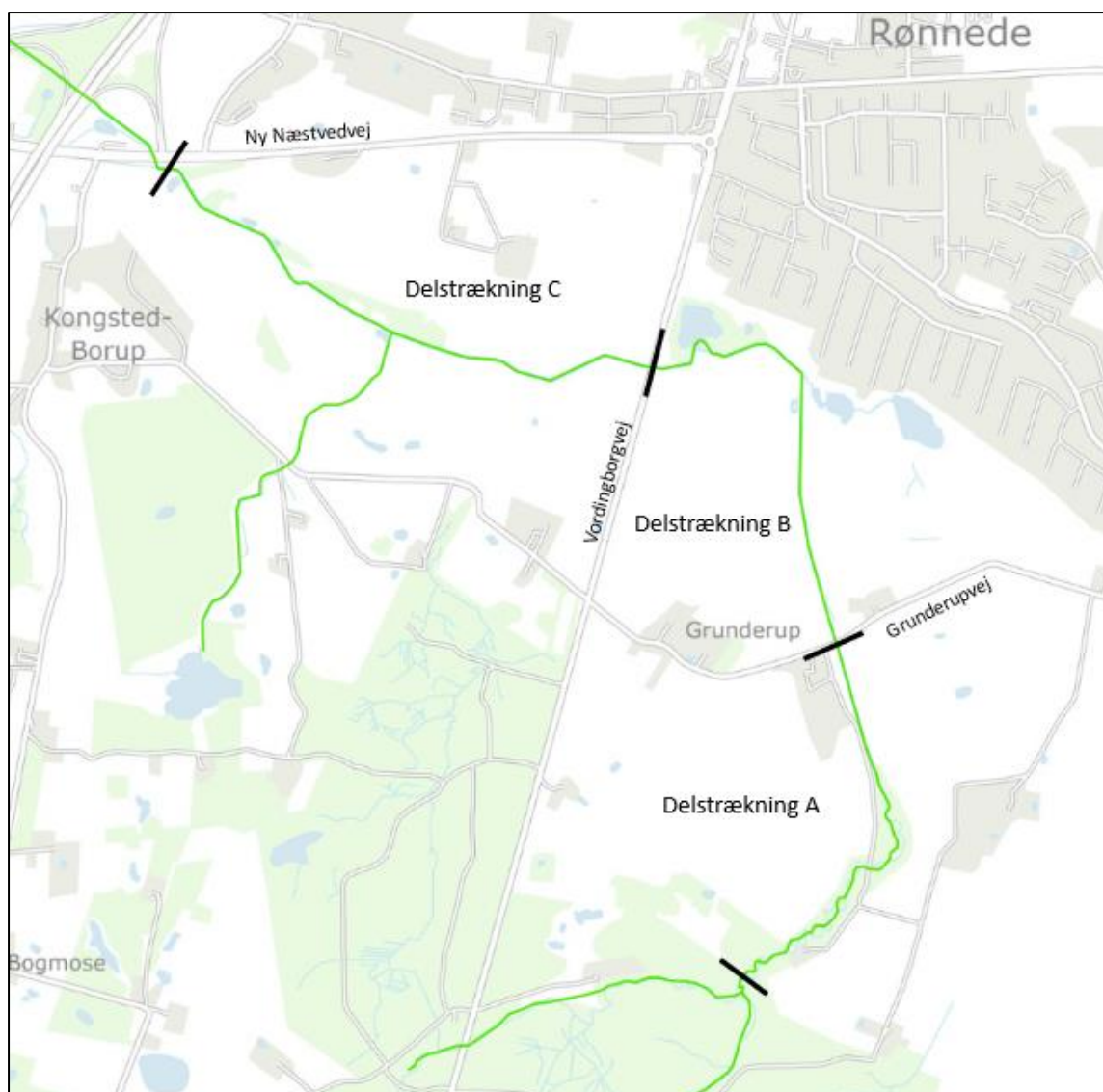
PIV ønsker at forbedre de fysiske forhold i vandløbet til gavn for ørredyngel og den øvrige vandløbsfauna. Projektet vil øge mulighederne for at forbedre Suså vandløbssystems samlede økologiske tilstand, således der kan opnås *"God økologisk tilstand"*, som er målsætningen i Vandområdeplan III.

Foto 1, tilsandet strækning med mangel på skjulesten

Projektets lokalitet

Projektstrækningen er lokaliseret fra sammenløbet med T.t. Suså i skoven syd for Rønnede til underføringen ved Ny Næstvedvej ved motorvej E20 lige vest for byen. Herunder beskrives de tre delstrækninger og de tiltag, som ønskes etableret.

Figur 1, oversigtskort Øvre Suså. Projektstrækningen inddeles i tre delstrækninger A, B og C

Beskrivelse af projektet:

Projektet inddeles i tre delstrækninger:

- A. Fra sammenløbet med T.t. Suså i skoven til underføring ved Grunderupvej
- B. Fra Grunderupvej til underføring ved Vordingborgvej
- C. Fra Vordingborgvej til underføring ved Ny Næstvedvej

Der søges om tilladelse til følgende tiltag jf. kort 1-3:

Delstrækning A:

- Udlægning af gydegrus
- Udlægning af skjulesten, ø 20-60 cm
- Etablering af sandfang

Delstrækning B:

- Udlægning af gydegrus
- Udlægning af skjulesten, ø 20-60 cm
- Etablering af sandfang og udvidelse af eksisterende sandfang
- Genslyngning
- Omstryg ved Gøgsmosen
- Plantning af rød-el

Delstrækning C:

- Udlægning af gydegrus
- Udlægning af skjulesten, ø 20-60 cm
- Etablering af sandfang
- Genslyngning
- Plantning af rød-el

Foto 2, Øvre Suså i skoven Tingerup Tykke

Delstrækning A

Suså har udspring i skoven Tingerup Tykke syd for Rønnede, og størstedelen af delstrækning A ned mod Grunderupvej har et fint naturligt slynget forløb med gode faldforhold og fast bund. Ved besigtigelse af strækningen blev der observeret flere gydebanker og ørreder på ca. 20 cm. Vandløbets bredde er ca. 1 m. Ved udløbet fra skoven graves et sandfang, som kan aftage det sediment, som tilføres fra skoven. Efter sandfanget løber vandløbet ca. 450 meter i et lige stræk med et godt fald, her etableres fire gydebanker á 10 meter. På hele strækningen udlægges skjulesten ø 20-60 cm med 1 - 2 sten pr. m.

Tegnforklaring:

- Nyt sandfang
- Gydebanker

Kort 1, delstrækning A

Delstrækning B

Lige efter Grunderupvej er et eksisterende sandfang, som ønskes oprenset og udvidet, da den nuværende størrelse ikke er optimal. Efter sandfanget løber vandløbet ca. 400 meter i et lige stræk mod nord til Gøgsmosen, på dette stræk ønskes tilladelse til at genslynge vandløbet på den østlige side.

Inden tilløbet til Gøgsmosen er endnu et eksisterende sandfang, som ønskes udvidet. Efter sandfanget løber vandløbet ind og ud af to søer, som er en del af Gøgsmosen. På dette stykke og frem til den anden side af Vordingborgvej er der ringe faldforhold, og vandløbets forbindelse til de to søer er ikke gavnlige for op- eller nedgående fisk. Derfor ønsker vi at lave to omstryg, så fiskene bliver ledt uden om søerne. Det nuværende forløb beholdes, men der etableres spærringer med store sten, så fiskene ledes ud i omstryget i stedet for ind i søen. På den eksisterende strækning mellem de to omstryg plantes rød-el på sydsiden af vandløbet. Efter mosen, lige inden Vordingborgvej, placeres endnu et sandfang.

Kort 3, delstrækning B

Foto 3, delstrækning B, det lige stræk fra Grunderupvej mod Gøgsmosen, som ønskes genslynget

Foto 4, Gøgsmosen

Delstrækning C

Fra Vordingborgvej og ca. 250 m nedstrøms er faldforholdene ringe og vandløbsbredden præget af bevoksning med rød hestehov. Derfor ønskes genslyngning af strækningen og plante rød-el på sydsiden, som kan udskygge hestehov, samt udlægge skjulesten, som vil skabe variation i vandløbet og forbedre vandføringsevnen.

Herefter løber delstrækning C langs Rønnede Golfbane, her er der flere stræk med god vandføring og gruset/stenet bund og der blev observeret enkelte gydebanker. Der er dog også passager med meget stor aflejring af sand. Derfor ønskes tilladelse til at etablere et sandfang lige efter udløbet fra Tilløb til Suså 2. På denne strækning ønskes at udlægge i alt 6 gydebanker á 10 meter.

Kort 3, delstrækning C

Tegnforklaring

- Eksisterende sandfang
- Nyt sandfang
- Gydebanker
- Plantning af rød-el
- Genslyngning

Foto 5, delstrækning C lige efter Vordingborgvej er helt uden variation og præget af den invasive rød hestehov

Foto 6, langs golfbanen aflejres store mængder sand på nogle strækninger

Gydegrus og skjulesten

På hele projektstrækningen søges om tilladelse til at udlægge gydegrus og skjulesten til gavn for ørred og den øvrige vandløbsfauna. Ørred yngler især i de mindre vandløb, og den øvre del af Suså har potentiale til at blive et godt gyde- og leveområde. På projektstrækningen udlægges i alt 12 gydebanker på 10 meters længde, i alt ca. 30 kubikmeter. Gydesubstratet består af 15% singels (Ø 33-80 mm) og 85% nøddesten (Ø16-32 mm). Placering af gydebankerne ses på kort 1-3.

Mellem gydebankerne udlægges der spredte større sten (20 - 60 cm) på strækningerne. Disse sten skal fungere som brinksikring og skjulesten for fisk og smådyr. Der udlægges 1-2 sten pr. løbende meter. De største sten, Ø 60 cm, udlægges langs kanten, således brinken og skråningsanlægget sikres mod nedskridning og dræn friholdes for tilsanding. Udlægning af sten vil forøge den fysiske variation og sikre skjul for ørreder, samt levesteder for invertebrater. Lodsejer har en del marksten, som kan bruges til projektet. Udlægning af skjulesten påvirker ikke vandløbets afledningsevne jf. anbefalinger fra DTU Aqua.

Beplantning med rød-el

På hele projektstrækningen ønskes tilladelse til at plante rød-el på sydsiden af vandløbet på de egnede steder. Træerne skygger vandløbet, hvilket hæmmer uønsket plantevækst og røddeerne fungerer samtidig som brinksikring.

Sandfang

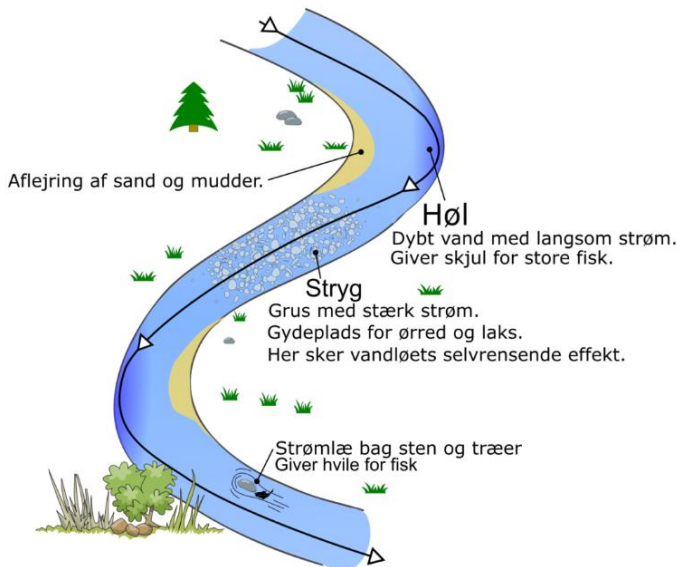
Der etableres i alt tre sandfang, som kan bundfælde det fine sediment som udvaskes fra de dræn, som har udløb i vandløbet, for at undgå at gydebankerne sander til. Hvis gydebankerne dækkes med sand, vil æg og fiskeyngel gå til. Placering af sandfang ses på kort 1-3. Herudover oprenses og udvides de to eksisterende sandfang, så de opnår en bedre effekt.

Genslyngning

Et naturligt vandløb er dynamisk, da både forløbet og bunden flytter sig. I et vandløb som ikke er påvirket og reguleret af mennesker, vil vandets strøm og bevægelse skabe slyngninger, de såkaldte mæandere, se figur 2. I en mæanderslyngning veksler bund- og strømforholdene; i hver slyngnings yderside graver strømmen materiale løs, så der opstår et dybt høl, og der dannes en hul brink. I slyngningens inderside aflejres materiale. Imellem slyngningerne, på det lige stykke, er der et lavt, stenet og gruset stryg. I høllerne er der skjulesteder for fisk, og i strygenes grus lægger ørrederne deres æg. De forskellige forhold giver mulighed for mange forskellige levesteder til gavn for fisk, smådyr og insekter.

PIV ønsker at genslynge første del af delstrækning B ved at etablere et nyt tracé på vandløbets østlige side. Dette vil skabe variation i vandløbet og mindske faldet, så der kan etableres gydebanker på slyngningernes stryg. Er genslyngning ikke mulig, ønskes alternativt at udlægge større sten efter Humbæk-metoden, se figur 3. Den smalle strømmende giver vandet kraft til at vandløbet kan arbejde og med tiden genskabe et naturligt slynget forløb.

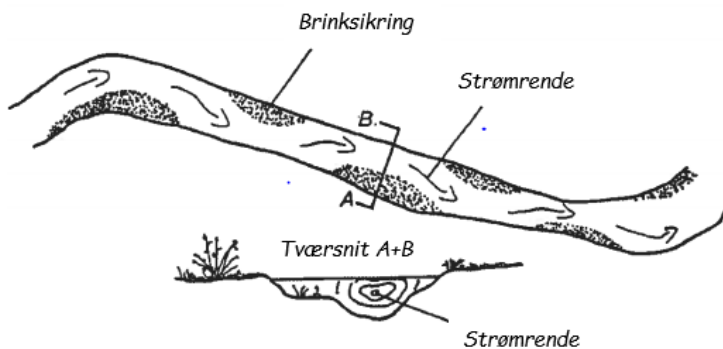
Den første del af delstrækning C ønskes også genslynget, da der er kraftig tilgroning den invasive planteart røg hestehov. Størstedelen af de uønskede planter kan fjernes ved udgravningen af det nye tracé, og herefter plantes rød-el på den sydlige side af vandløbet. Træerne vil bortskygge rød hestehov, og den forbedrede vandføring vil holde strømmenden fri for tilgroning.

Figur 2, gengivelse af naturlige mæanderslyngninger

Hvis genslyngning ikke er muligt på denne strækning, ønsker PIV at skabe en mæandrerende strømrende ved udlægning af større sten efter Humbæk-metoden, se figur 3. Strømrenden giver vandet kraft til at føre sand og sediment videre og undgå at det lægger sig og samtidig skaber de varierede forhold gode levesteder for fisk og vandløbsdyr. Med tiden kommer vandløbets naturlige grusede bund frem, som vil give gydemuligheder for havørreder.

For at sikre afvandingen fra dræn føres strømrenden tæt forbi drænet, som sikres med sten. Strømmen fører sand og slam væk og vandløbets naturlige stenbund kommer frem.

Figur 3, principskitse for strømrendens forløb

Den anvendte metode

Gydebankerne vil blive udlagt ifølge vejledning fra DTU Aqua om etablering af gydebanker for laksefisk: Fiskepleje.dk samt beskrevet i filmen "Sådan laver man en gydebanke", se: [Film](#)

Metoden er udviklet, så man ved udlægning af gydegrus og sten i et vandløb kan genskabe en god økologisk tilstand med et naturligt varieret liv af fisk, lampretter, smådyr og vandplanter uden at forringe vandløbets evne til at aflede vand.

Yderligere information om Humbæk-metoden kan findes via dette link: [Humbæk-metoden](#)

Forventede resultater

Resultatet af projektet forventes at give bedre ynglemuligheder for ørred, og de fysiske forbedringer i vandløbet vil give levesteder til flere mindre vandløbsdyr.

Projektet vil bidrage til at Suså kan opnå målopfyldelse i forhold til vandområdeplanerne, da forbedrede fysiske forhold i tilløbet giver en større diversitet i arter, samt større tæthed i fisk og vandløbssmådyr.

Økonomi

Gravning af det nye vandløbsprofil, jordflytning og planering samt indkøb af ca. 24 kubikmeter gydesubstrat og skjulesten og planter inkl. levering til en samlet værdi af ca. 300.000 kr. Tilbud er givet af HedeDanmark.

Udgiften til gydegrus og skjulesten udgør ca. 18.000 kr. ud af den samlede pris. Lodsejeren har en del større sten, som kan bruges til projektet, og det er vores forventning, at der er nok, således der ingen udgift er hertil. Skulle dette ikke være tilfældet koster 20 kubikmeter skjulesten ca. 16.500,- kr. inkl. levering. Udlægning af sten påvirker ikke vandløbets afledningsevne jf. anbefalinger fra DTU Aqua.

Gravning, jordflytning og udlægning af grus til gydebanker udføres af HedeDanmark, og tilretningen vil ske ved hjælp af engagement fra de frivillige i PIV, Pionerer i Vandløbspleje.

Forhåndsgodkendelse fra lodsejer

PIV har været i kontakt med lodsejerne på projektstrækningen, som er positivt indstillede over for projektet.

Tidsplan

Projektet ønskes gennemført i perioden august-september 2024. I denne periode er der normalt tørt, og forholdene for at færdes med maskiner er normalt gode. Samtidigt er det også vigtigt, at projektet udføres inden havørrederne trækker op for at gyde.

Med venlig hilsen

PIV, Pionerer i Vandløbspleje

Søren Jensen, formand

Tlf. 20 12 55 90

Mail: slagtersj@gmail.com

Iben Buhl, projektansvarlig

Tlf. 26 71 85 04

Mail: ibenbuhl@hotmail.com